

ความเหมาะสมของ สปป ลาวในการเข้าเป็นภาคี อนุสัญญา
สหประชาชาติว่าด้วยสัญญาซื้อขายสินค้า
ระหว่างประเทศ ค.ศ. 1980

APPROPRIATENESS FOR LAO PDR TO ACCEDE TO
THE UNITED NATIONS CONVENTION ON
CONTRACTS FOR THE INTERNATIONAL
SALE OF GOODS 1980

เข็มเพชร แสงทองคำ*

Khemphet Sengthongkham

บทคัดย่อ

ความพยายามจัดทำกฎหมายซื้อขายสินค้านานาชาติระหว่างประเทศให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และสามารถยอมรับได้จากประเทศต่าง ๆ ไม่ว่าระบบกฎหมายแบบใดนั้น ดังเช่น อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยสัญญาซื้อขายสินค้านานาชาติระหว่างประเทศ ค.ศ. 1980 ได้รับความสนใจ และการยอมรับจากนานาประเทศเป็นอย่างมากสำหรับ สปป ลาว¹ แม้ว่าจะมีการซื้อขายสินค้ากับต่างประเทศอันมีมูลค่าการนำเข้าและส่งออกเพิ่มขึ้นในแต่ละปี และมีปัญหาข้อพิพาทที่เกี่ยวกับสัญญาซื้อขายสินค้านานาชาติระหว่างประเทศก็มากขึ้น แต่ประเทศคู่ค้ากับ สปป ลาว ก็เลือกที่จะไม่ใช้กฎหมาย (Choice of law) และศาล (Choice of forum) ของ สปป ลาว การที่คดีขึ้นสู่ศาลของ สปป ลาว ในเรื่องนี้ก็ลดลง อาจเป็นเพราะว่า สปป ลาว ยังไม่มีกฎหมายเฉพาะที่จะใช้บังคับ แก่ข้อพิพาทที่เกิดจากสัญญาซื้อขายสินค้านานาชาติระหว่างประเทศ

ฉะนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้ สปป ลาวควรเข้าเป็นภาคีและการอนุวัติ การการใช้บังคับอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยสัญญาซื้อขายสินค้านานาชาติระหว่างประเทศ ค.ศ. 1980 กับสัญญาซื้อขายสินค้านานาชาติระหว่างประเทศและในการเข้าเป็นภาคีนั้นไม่มีความจำเป็นและไม่เหมาะสมที่ สปป ลาวจะตั้งข้อสงวน ไม่ว่าจะเป็นข้อสงวนข้อใดก็ตาม

* นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายการค้าระหว่างประเทศ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ : kphetstk@gmail.com

Graduate student of Master of Laws Program in International Trade Regulation, Faculty of Law, Thammasat University. Email address : kphetstk@gmail.com

¹ สปป ลาว หมายถึง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (แปลภาษาลาว)

คำสำคัญ

สัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ, อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ ค.ศ. 1980

ABTRACT

There has been an effort to harmonize law on international sale of goods so that it is internationally accepted in any jurisdiction. Example is CISG that has been adopted by many countries. For Lao PDR, the volume of international sale of goods in terms of import and export value has been increasing every year and dispute arising therefrom have also been increasing. However many trading countries chose not to specify Lao PDR's law or its Court of Justice as their choice of law and choice of forum, so there are less cases of this nature to be presented to Lao PDR's Court for adjudication. This may result from an absent of specific law to govern and resolve any dispute arising from international sale of goods contract.

Therefore in order to solve these problems, Lao PDR should adopt CISG and implement the provisions to all dispute arising from international sale of goods contract and no reservation thereto should be made.

Keywords

International Sale of Goods, the United Nations Convention on contracts for the International sale of Goods 1980

บทนำ

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ ค.ศ. 1980 หรือ The United Nations Convention on Contract for the International Sale of Goods 1980 (CISG) เป็นกฎหมายระหว่างประเทศ ที่พยายามจะทำให้กฎหมายสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศต่าง ๆ เป็นไปในทำนองเดียวกัน อนุสัญญานี้ได้รับการยอมรับว่าเป็นกฎหมายที่มีความเป็นธรรมสามารถคุ้มครองสิทธิของผู้ซื้อและผู้ขายได้เป็นอย่างดี จึงมีประเทศต่าง ๆ จากหลายภูมิภาคทั่วโลก เข้าร่วมเป็นภาคี สำหรับ สปป. ลาว ยังไม่มีกฎหมายเฉพาะที่ใช้บังคับแก้ข้อพิพาทเกี่ยวกับสัญญาซื้อขายระหว่างประเทศ ในทางปฏิบัติศาลต้องพิจารณาข้อพิพาทอันเกี่ยวกับสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศโดยการปรับใช้กฎหมายภายในฉบับต่าง ๆ ร่วมกัน โดยเฉพาะกฎหมายว่าด้วยข้อผูกพันในสัญญาและนอกสัญญา ค.ศ. 2008 เป็นกฎหมายหลักที่นำมาปรับใช้กับสัญญาต่าง ๆ ภายใน สปป. ลาว ในกรณีเกิดข้อพิพาทขึ้น การที่จะนำเอากฎหมายเหล่านั้นมาปรับใช้อาจไม่สามารถแก้ไขปัญหาของการค้าระหว่างประเทศได้โดยสมบูรณ์หรือไม่สามารถแก้ไขได้เลย เนื่องจากกฎหมายดังกล่าวไม่ได้ถูกร่างมาเพื่อใช้บังคับกับสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศเป็นการเฉพาะ แลเนื้อหาหลักของกฎหมายว่าด้วยข้อผูกพันในสัญญา ฯ ยังไม่ค่อยทันสมัยและยังไม่สอดคล้องกับลักษณะของสัญญาซื้อขายระหว่างประเทศ ดังเช่น กฎหมายว่าด้วยข้อผูกพันในสัญญา ฯ ไม่ได้กำหนดลักษณะของคำเสนอ คำสนองเอาไว้ ไม่ได้กำหนดเรื่องเอกสาร ไม่ได้กำหนดเรื่องบรรจุหรือหีบห่อ และไม่ได้กำหนดเรื่องดอกเบี้ยเอาไว้เลย ปัญหาต่าง ๆ ที่กล่าวมานั้นวิธีการแก้ไขคือ สปป. ลาว อาจจะต้องพัฒนากฎหมายที่ใช้บังคับกับสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศให้ทันสมัย มีหลักการที่สอดคล้องและเป็นที่ยอมรับได้ในระดับสากล หรืออาจจะยอมรับอนุวัติการอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ ค.ศ. 1980

1. หลักกฎหมายของ สปป. ลาวกับหลักการของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ ค.ศ. 1980

1.1 ความหมายของสัญญาซื้อขาย

อนุสัญญา ฯ และกฎหมายว่าด้วยข้อผูกพันในสัญญา ฯ ของ สปป. ลาว มีหลักการที่สอดคล้องกันคือสัญญาซื้อขายเป็นสัญญาซึ่งผู้ขายมีหน้าที่ต้องโอนกรรมสิทธิ์ในสินค้าและส่งมอบสินค้าพร้อมกับเอกสารที่เกี่ยวข้องกับสินค้าเพียงแต่กฎหมายว่าด้วยข้อผูกพัน ฯ มิได้กำหนดเรื่องการส่งมอบเอกสารเอาไว้แต่ในทางปฏิบัติจริง ๆ ก็ยึดถือเอกสารเป็นสำคัญส่วนหน้าที่ของผู้ซื้อกำหนดไว้เหมือนกันคือมีหน้าที่ชำระราคาและรับมอบสินค้าตามการตกลงกันไว้ในสัญญา

1.2 ขอบเขตการบังคับใช้

อนุสัญญา ฯ บังคับใช้เฉพาะกรณีพิพาทอันเกิดขึ้น จากสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศที่คู่สัญญามีสถานประกอบธุรกิจอยู่คนละประเทศกันเท่านั้น นอกจากนี้ อนุสัญญา ฯ ยังจำกัดการบังคับใช้กับการซื้อขายบางกรณีและสินค้าบางประเภทเท่านั้น สำหรับกฎหมายว่าด้วยข้อผูกพันในสัญญา ฯ สามารถบังคับใช้กับสัญญาซื้อขายสินค้าทุกประเภทที่เป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ขาย รวมทั้งสินค้าที่ไม่สามารถเคลื่อนที่ได้ด้วยกฎหมายว่าด้วยข้อผูกพันในสัญญา ฯ มิได้ให้นิยามของสินค้า แต่กฎหมายว่าด้วยมาตรฐาน มาตรา 4 (13) ให้นิยามว่า “สินค้าหมายถึงผลิตภัณฑ์หรือวัตถุสิ่งของเพื่อทำการซื้อขาย” ขณะที่อนุสัญญา ฯ ก็ไม่ได้ให้นิยามสินค้าไว้เหมือนกันแต่มีการตีความของนักกฎหมายว่าสินค้านั้นควรเป็นสินค้าที่เคลื่อนที่ได้

1.3 การเกิดสัญญา

หลักการการเกิดสัญญาของอนุสัญญา ฯ และกฎหมายว่าด้วยข้อผูกพัน ฯ มีหลักการที่คล้ายคลึงกันกล่าวคือ สัญญาเกิดขึ้นโดยอาศัยองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการด้วยกัน คือ ประการแรกต้องมีบุคคลตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไป ประการที่สองบุคคลทั้งสองฝ่ายจะต้องมีการแสดงเจตนา ซึ่งถูกต้องตรงกัน ประการที่สาม ผู้แสดงเจตนามีความประสงค์จะให้การแสดงเจตนาที่มีความผูกพันตามกฎหมาย

จากการศึกษาเปรียบเทียบหลักการเกิดสัญญาของอนุสัญญา ฯ กับกฎหมายว่าด้วยข้อผูกพันในสัญญา ฯ สามารถสรุปได้ดังนี้ สัญญาเกิดจากคำเสนอ คำสนองถูกต้องตรงกันแต่อนุสัญญา ฯ บัญญัติไว้ละเอียดกว่ากฎหมายว่าด้วยข้อผูกพันในสัญญา ฯ และกฎหมายว่าด้วยข้อผูกพันในสัญญา ฯ ไม่ได้กำหนด ลักษณะของคำเสนอและคำสนองเอาไว้เลย

1.4 สิทธิหน้าที่ของคู่สัญญา

หน้าที่ของผู้ซื้อตามอนุสัญญา ฯ และกฎหมายว่าด้วยข้อผูกพันในสัญญา ฯ ของ สปป ลาวนั้นมีหลักการที่เหมือนกัน คือ ผู้ซื้อมีหน้าที่รับมอบสินค้าและชำระราคา ส่วนหน้าที่ของผู้ขายตามอนุสัญญา ฯ กำหนดไว้ชัดเจนกว่ากฎหมายของ สปป ลาว กล่าวคืออนุสัญญา ฯ กำหนดหน้าที่หลักของผู้ขายในการส่งมอบสินค้าและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับสินค้าและหน้าที่โอนกรรมสิทธิ์ในสินค้าซึ่งกฎหมายว่าด้วยข้อผูกพันในสัญญา ฯ ไม่ได้กำหนดเรื่องเอกสารเกี่ยวกับสินค้าไว้เลยและอนุสัญญา ฯ มาตรา 4 กำหนดหลักการว่าอนุสัญญา ฯ จะไม่เกี่ยวข้องกับผลเรื่องกรรมสิทธิ์ของสินค้า ดังนั้นจึงต้องเป็นไปตามกฎหมายภายในประเทศที่นำมาบังคับใช้

1.5 ความถูกต้องครบถ้วนของสินค้า

ความถูกต้องครบถ้วนของสินค้า อนุสัญญา ฯ มาตรา 35(2) กำหนดให้กรณีที่ไม่มีข้อสัญญากำหนดถึงความถูกต้องครบถ้วนของสินค้า ไว้เป็นอย่างอื่น สินค้าต้องเหมาะสมแก่วัตถุประสงค์ธรรมดาของสินค้านั้น และเหมาะสมกับวัตถุประสงค์พิเศษที่

ผู้ซื้อแสดงให้ผู้ขายรู้ไม่ว่าโดยชัดแจ้ง หรือ โดยปริยายในเวลาเกิดสัญญา เว้นแต่ผู้ซื้อจะซื้อโดยไม่ได้อ้างอิงถึงทักษะและความชำนาญของผู้ขายรวมถึงสินค้าต้องได้มีการหีบห่อบรรจุให้เหมาะสมกับสินค้า เพื่อให้สามารถรักษาสินค้านั้นได้และสินค้ายังต้องถูก ต้องครบถ้วนตามตัวอย่างสินค้าที่ได้แสดงไว้ด้วย ส่วนกฎหมายว่าด้วยข้อผูกพันในสัญญาฯ ของ สปป ลาว มาตรา 40² กำหนดเรื่อง คุณภาพของทรัพย์สินของที่ขาย กล่าวคือ “คุณภาพของทรัพย์สินของที่ขายต้องให้ถูกต้องตามเนื้อหาของสัญญา ถ้าหากว่าทรัพย์สินของที่ขายนั้น หากไม่ได้มีคุณภาพตามที่กำหนดไว้ในสัญญา ผู้ขายต้องรับผิดชอบ โดยการขอเปลี่ยนเอาสินค้าประเภทเดียวกันที่มีคุณภาพหรือชดเชยราคา หรือยกเลิกสัญญาพร้อมกับเรียกให้ชดใช้ค่าเสียหาย และยังกำหนดให้ผู้ซื้อต้องตรวจสอบคุณภาพของสินค้าที่ซื้อ พร้อมต้องแจ้งให้ผู้ขายทราบอย่างรวดเร็ว ในกรณีที่พบเห็นสินค้าที่ไม่มีคุณภาพ ถ้าไม่เช่นนั้นผู้ซื้อต้องรับผิดชอบเอาเอง และมาตรา 43³ วรรคสุดท้ายก็ได้กำหนดเพิ่มเติมว่า “ถ้าผู้ขายหากส่งสินค้าที่ขายนั้นไม่ครบตามปริมาณ คุณภาพ ตามที่ได้ตกลงกัน ผู้ซื้อจะไม่รับเอา และไม่ชำระราคาสินค้านั้นก็ได้ ถ้าหากว่าผู้ซื้อได้ชำระราคาสินค้าไปแล้ว ผู้ขายต้องส่งเงินคืนและอาจได้ชดใช้ค่าเสียหายอีกด้วย

1.6 การเยียวยาความเสียหาย

ระบบการเยียวยาความเสียหายจากการผิดสัญญาตามอนุสัญญา ฯ และกฎหมายของ สปป ลาว เมื่อได้เปรียบเทียบกับแล้วคล้ายคลึงกันกล่าวคือ การเยียวยาความเสียหายถูกกำหนดขึ้นเพื่อใช้เยียวยาความเสียหายจากการไม่ปฏิบัติตามภาระหนี้ และทดแทนการบอกเลิกสัญญา ซึ่งการเยียวยาความเสียหายหลัก ๆ ของระบบกฎหมายต่าง ๆ ในโลกนั้นอาจแบ่งเป็น 3 กรณี คือ การเรียกร้องให้ชำระหนี้โดยเฉพาะเจาะจง การเรียกค่าสินไหมทดแทนการไม่ชำระหนี้และการบอกเลิกสัญญา ซึ่งการเรียกค่าสินไหมทดแทนนั้นอาจใช้ร่วมกันกับการเยียวยาความเสียหายอื่น เช่น การเรียกร้องให้ชำระหนี้ และการบอกเลิกสัญญาได้ด้วย นอกจากนี้แล้วยังมีการเยียวยาความเสียหายในรูปแบบอื่น เช่น การลดราคาสินค้า และการชะลอการชำระหนี้ฝ่ายตน ซึ่งอนุสัญญา ฯ และกฎหมายของ สปป ลาว ยอมรับหลักการเยียวยาความเสียหายทั้งสามประการนั้น โดยกำหนดให้คู่สัญญาฝ่ายที่เสียหายมีสิทธิ เรียกให้ชำระหนี้โดยเฉพาะเจาะจง เรียกร้องค่าสินไหมทดแทน หรือ ค่าเสียหาย มีสิทธิบอกเลิกสัญญา การชดเชยราคาสินค้า การขอเปลี่ยนสินค้า และการซ่อมแซมสินค้า เป็นต้น

การดูแลรักษาสินค้า อนุสัญญา ฯ กำหนดให้คู่สัญญาฝ่ายที่ครอบครองสินค้า อยู่ในบางกรณีต้องทำการดูแลรักษาสินค้านั้นด้วย แม้ว่าผู้ที่ครอบครองสินค้านั้นจะไม่ได้เป็นฝ่ายผิดสัญญาใด ๆ เลย แต่เป็นการครอบครองสินค้า เพื่อรอให้ผู้ขายดำเนินการรับ

² Article 40 of Law on Contract and Tort 2008.

³ Article 43 of Law on Contract and Tort 2008 .

สินค้าคืน หรือ ผู้ขายครอบครองสินค้าระหว่างที่ได้ใช้สิทธิยึดหน่วงสินค้าเพื่อรอการชำระราคาก็ตาม⁴ ขณะที่กฎหมายว่าด้วยข้อผูกพันในสัญญา ๓ ของ สปป ลาว มาตรา 39 วรรค 4 “เมื่อกรรมสิทธิ์ในสินค้าหากเป็นของผู้ซื้อก่อนการส่งมอบแล้ว ผู้ขายยังมีหน้าที่รักษาสินค้าดังกล่าวโดยไม่ให้เกิดความเสียหายแก่สินค้าจนกว่าผู้ซื้อจะมารับเอา”

ข้อยกเว้นความรับผิดจากการไม่ปฏิบัติตามสัญญาหลักการเรื่องนี้อ่อนสัญญา^๕ และกฎหมายว่าด้วยข้อผูกพันในสัญญา ๓ ของ สปป ลาว มีความสอดคล้องกัน คือ คู่สัญญาอาจหลุดพ้นจากหน้าที่ในการปฏิบัติตามสัญญาได้ หากเกิดเหตุการณ์ใดหนึ่งซึ่งอยู่นอกเหนือความควบคุมของคู่สัญญา และเป็นเหตุการณ์ที่ไม่อาจคาดได้ล่วงหน้า แต่่อนสัญญา^๖ กำหนดในรายละเอียดต่าง ๆ มากกว่ากล่าวคือ ่อนสัญญา^๗ กำหนดให้คู่สัญญาฝ่ายที่ไม่ปฏิบัติตามชำระหนี้ โดยอ้างเหตุขัดข้องนั้นต้องพิสูจน์ให้ได้ว่าไม่สามารถปฏิบัติตามชำระหนี้ตามสัญญา จึงจะหลุดพ้นจากภาระหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติตามสัญญา และไม่เป็นการกระทบถึงสิทธิเรียกร้องอื่น เว้นแต่สิทธิเรียกร้องค่าเสียหาย ถึงแม้ว่ากฎหมายของ สปป ลาว ไม่ได้กำหนดรายละเอียดเอาไว้แต่ในทางปฏิบัติต้องได้พิสูจน์ให้ได้เหมือนกัน

1.7 การโอนความเสี่ยงภัย

่อนสัญญา^๘ ๓ มีหลักการที่กำหนดแยกการโอนความเสี่ยงภัยในสินค้าออกจากกรรมสิทธิ์ในสินค้า แต่่อนสัญญา^๙ ๓ กำหนดจุดที่ความเสี่ยงภัยในตัวสินค้านั้นถูกโอนไปยังผู้ซื้อโดยกำหนดให้สอดคล้องกับธุรกรรมการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ ซึ่ง่อนสัญญา^{๑๐} ๓ แบ่งการโอนความเสี่ยงภัยในสินค้าออกเป็น 3 กรณี คือ การโอนความเสี่ยงภัยกรณีสัญญาซื้อขายสินค้าที่มีการขนส่งสินค้า การโอนความเสี่ยงภัยในสินค้าที่อยู่ในระหว่างการขนส่ง การโอนความเสี่ยงภัยในสินค้ากรณีที่ไม่เกี่ยวข้องกับการขนส่งหรือผู้ซื้อเป็นผู้ดำเนินการจัดการขนส่งสินค้านั้นเอง

สำหรับระบบกฎหมาย สปป ลาวนั้น กฎหมายว่าด้วยข้อผูกพันในสัญญา^{๑๑} ไม่ได้กำหนดไว้เฉพาะในเรื่องการโอนความเสี่ยงภัยจึงต้องอาศัยการตีความจากกฎหมายว่าด้วยกรรมสิทธิ์ ค.ศ. 1990 และมาตรา 39^{๑๒} ของกฎหมายว่าด้วยข้อผูกพันในสัญญา^{๑๓} เข้าช่วย ตามหลักการพื้นฐานของการโอนกรรมสิทธิ์ตามสัญญาซื้อขายของ สปป ลาว สามารถกำหนดได้ว่า เวลาใดกรรมสิทธิ์ต่อทรัพย์สินของใดหนึ่งจะถูกโอนจากเจ้าของเดิมไปหาเจ้ากรรมสิทธิ์ใหม่ซึ่งการโอน หรือย้ายกรรมสิทธิ์ในจุดนี้มีความสำคัญมากเพราะว่าการกำหนดการโอน หรือการเคลื่อนย้ายกรรมสิทธิ์ในที่นี้มีส่วนสัมพันธ์กับความรับผิดชอบต่อความเสี่ยงภัยที่จะเกิดต่อสินค้านั้นกล่าว

⁴ มาตรา 85-88 CISG

⁵ Article 39 of Law on Contract and Tort 2008

1.8 ดอกเบี้ย

อนุสัญญา ฯ ให้สิทธิเรียกดอกเบี้ยจากเงินค้างชำระได้โดยกำหนดเป็นไว้ใน มาตรา 78 ว่าถ้าคู่สัญญาฝ่ายใดไม่สามารถชำระราคาหรือมีเงินอื่น ๆ ที่ค้างชำระ คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งมีสิทธิได้รับดอกเบี้ยจากเงินจำนวนนั้น โดยไม่เสียสิทธิที่จะเรียกร้อง ค่าเสียหายตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 74

สำหรับกฎหมายว่าด้วยข้อผูกพันในสัญญาฯ ไม่ได้กำหนดเรื่องดอกเบี้ยไว้แต่อย่างใด ซึ่งอาจมีกรณีที่คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งไม่สามารถชำระราคา หรือ กรณีอื่นใดที่มีเงิน ค้างชำระให้แก่กันคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งย่อมมีสิทธิได้รับดอกเบี้ยจากเงินค้างชำระนั้น ๆ กรณี นี้เคยมีคำพิพากษาของศาลประชาชนสูงสุดของสปป ลาวที่ 08/2011 ศาลวินิจฉัยว่า “การที่โจทก์ได้ร้องขอให้ศาลพิจารณาดอกเบี้ย ตามสัญญาฉบับให้แก่นั้น เห็นว่า ไม่มีเหตุผล เนื่องจากว่าอิงตามมาตรา 39 ของกฎหมายว่าด้วยข้อผูกพันในสัญญาและ นอกสัญญา ค.ศ. 2008 ไม่ได้กำหนดให้มีการคิดเรื่องดอกเบี้ย ถึงว่าคู่สัญญาจะตกลงกัน ไว้ในสัญญาก็ตาม

2. ท่าทีของ สปป ลาว ต่ออนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ ค.ศ. 1980

2.1 หลักเกณฑ์ที่ศาล สปป ลาว ใช้บังคับกับสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ

ปัจจุบัน สปป ลาว ยังไม่มีกฎหมายที่ใช้บังคับกับสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศเป็นการเฉพาะในกรณีหากเกิดข้อพิพาทที่เกี่ยวกับการซื้อขายระหว่างประเทศ ศาลคงใช้หลักเกณฑ์เดียวกับสัญญาซื้อขายสินค้าภายในประเทศกล่าวคือ ศาล สปป ลาว จะใช้บังคับกฎหมายว่าด้วยข้อผูกพันในสัญญาและนอกสัญญา ค.ศ. 2008 ประกอบกับ กฎหมายว่าด้วยการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ค.ศ. 2013 กฎหมายว่าด้วยมาตรฐาน ค.ศ. 2007 ซึ่งศาลจะปรับใช้กฎหมายว่าด้วยข้อผูกพันในสัญญา ฯ เป็นหลัก และอาจ พิจารณาประกอบกับกฎหมายกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องข้อพิพาท อย่างไรก็ตาม การปรับใช้กฎหมายต่าง ๆ กับสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศดังกล่าวข้างต้นยังคง มีปัญหาอยู่หลายประการ อาจสรุปได้คือ

ปัญหาจากการที่ สปป ลาว ไม่มีกฎหมายที่ใช้บังคับกับสัญญาซื้อขายสินค้า ระหว่างประเทศเป็นการเฉพาะ กรณีหากเกิดข้อพิพาทขึ้นการที่จะนำเอากฎหมายว่า ด้วยข้อผูกพันในสัญญาซึ่งเป็นกฎหมายภายในของ สปป ลาว และกฎหมายอื่นที่ เกี่ยวข้องมาปรับใช้นั้นก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาของการค้าระหว่างประเทศได้โดย สมบูรณ์ เนื่องจากกฎหมายดังกล่าวไม่ได้ถูกร่างมาเพื่อใช้บังคับกับสัญญาซื้อขายระหว่าง ประเทศเป็นการเฉพาะ และเนื้อหาหลักของกฎหมายว่าด้วยข้อผูกพันในสัญญา ฯ ยังไม่ ค่อยทันสมัยและยังไม่สอดคล้องกับลักษณะของสัญญาซื้อขายระหว่างประเทศ แม้จะมี

กฎหมายว่าด้วยการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์มาปรับใช้ร่วมกัน แต่กฎหมายดังกล่าว
ไม่ใช้กฎหมายหลักที่เกี่ยวข้องกับสัญญาซื้อขายโดยตรง และยังไม่สามารถเข้ามาแทนที่
กฎหมายว่าด้วยข้อผูกพันในสัญญา ๖ เป็นเพียงกฎหมายที่เข้ามาช่วยเสริม ดังที่กำหนด
ในมาตรา 8 วรรค 3 “การสร้างสัญญาทางอิเล็กทรอนิกส์แต่ละประเภทยังต้องให้ปฏิบัติ
ตามกฎหมายว่าด้วยข้อผูกพันในสัญญาและนอกสัญญา” ฉะนั้นบทบัญญัติที่จำเป็น
อันวางกติกาในเรื่องซื้อขายสินค้าไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเกิดของสัญญา หน้าที่ความ
รับผิดชอบของผู้ซื้อ ผู้ขาย การโอนความเสี่ยงภัยในสินค้า ผลของการเลิกสัญญา ฯลฯ
ยังคงอยู่ภายใต้กฎหมายว่าด้วยข้อผูกพันในสัญญา ๖

3. ข้อพิจารณาของ สปป ลาว ในการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติ ว่าด้วยการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ ค.ศ. 1980

3.1 ผลกระทบทางกฎหมาย

จากการศึกษา และวิเคราะห์หลักการของอนุสัญญา ๖ และศึกษาแนว
ทางการเข้าเป็นภาคีของบางประเทศต่ออนุสัญญาฯ พบว่าหาก สปป ลาว เข้าเป็นภาคี
และอนุวัติการอนุสัญญาฯ ฉบับนี้อาจส่งผลดี และผลเสียในทางกฎหมาย ดังต่อไปนี้

ก. ผลดีทางกฎหมายของ สปป ลาว ในกรณีเข้าเป็นภาคีอนุสัญญา ๖

- 1) สปป ลาว จะได้มีกฎหมายเฉพาะที่ใช้บังคับกับสัญญาซื้อขายสินค้า
ระหว่างประเทศ
- 2) อนุสัญญา ๖ สอดคล้องกับลักษณะการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ และ
ละเอียดกว่ากฎหมายว่าด้วยข้อผูกพันในสัญญาฯ ของ สปป ลาว
- 3) อนุสัญญา ๖ มีหลักการที่นักกฎหมายหรือพ่อค้าของ สปป ลาว อาจ
ยอมรับได้
- 4) อนุสัญญา ๖ เป็นกฎหมายที่ได้รับการยอมรับจากต่างประเทศ
- 5) ช่วยลดปัญหาและข้อยุ่งยากอันเกิดจากการใช้กฎหมายขัดกัน
- 6) ช่วยพัฒนาความสามารถของนักกฎหมายของ สปป ลาว โดยทางอ้อม

ข. ข้อเสียทางกฎหมายที่อาจเกิดขึ้นจากการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญา ๖

- 1) อนุสัญญา ๖ ไม่อาจครอบคลุมได้ทุกประเด็น
- 2) มีหลักการกำหนดภาระหน้าที่ของผู้ซื้อเพิ่ม
- 3) หลักการของอนุสัญญาฯ บางประการมีปัญหาการใช้บังคับ
- 4) นักกฎหมายของ สปป ลาว อาจไม่คุ้นเคยต่อหลักเกณฑ์บางประการ
ของอนุสัญญา ๖

3.2 ผลกระทบทางเศรษฐกิจ

เมื่อพิจารณารายงานสภาพการนำเข้าและส่งออกสินค้าของรัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงอุตสาหกรรมและการค้า ฉบับเลขที่ 5040/กขอ.คส ลงวันที่ 29 สิงหาคม
2013 ประกอบกับสถิติทางการค้าของ สปป ลาว ในรอบปี 2013-2014 พบว่าประเทศ

คู่ค้า 10 อันดับแรกของสปป ลาวได้แก่ ประเทศไทย ประเทศจีน ประเทศเวียดนาม ประเทศออสเตรเลีย ประเทศเยอรมัน ประเทศญี่ปุ่น ประเทศฮอลแลนด์ ประเทศอังกฤษ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศเกาหลีใต้ ในกลุ่มประเทศคู่ค้า 10 อันดับแรกของ สปป ลาวนั้น มีประเทศที่เป็น ภาคือนุสัญญาฯ ถึง 8 ประเทศ ได้แก่ ประเทศจีน ประเทศเวียดนาม ประเทศออสเตรเลีย ประเทศเยอรมัน ประเทศญี่ปุ่น ประเทศฮอลแลนด์ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศเกาหลีใต้

โดยสรุปแล้ว เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบผลกระทบทางกฎหมายทั้งข้อดีและข้อเสีย และผลกระทบทางเศรษฐกิจแล้วพบว่า การเข้าเป็นภาคือนุสัญญาฯ นั้นอาจให้ข้อดีสำหรับ สปป ลาวในหลายประการทั้งการมีกฎหมายเฉพาะ ที่ใช้บังคับกับกรณีพิพาทอันเกิดจากสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ ทั้งยังเป็นกฎหมายที่มีความทันสมัย และสอดคล้องกับลักษณะธุรกรรมสัญญาซื้อขายระหว่างประเทศมากกว่ากฎหมายว่าด้วยข้อผูกพันในสัญญา ฯ ของ สปป ลาว นอกจากนี้ยังเป็นกฎหมายที่ได้รับการยอมรับ และมีประเทศที่ใช้กฎหมายฉบับเดียวกันมากถึง 84 ประเทศ และหากพิจารณาจากประเทศคู่ค้าของ สปป ลาวใน 10 อันดับแรกพบว่า มีภาคือนุสัญญา ฯ ถึง 8 ประเทศ ดังนั้นการอนุวัติการอนุสัญญา ฯ ย่อมทำให้กฎหมายของ สปป ลาวได้รับการเชื่อถือเพิ่มมากขึ้น ยิ่งไปกว่านั้นหลักการของกฎหมาย สปป ลาว และหลักการของอนุสัญญา ฯ มีหลักการหลายประการที่สอดคล้องกัน ส่วนหลักการที่ต่างต่างนั้นก็พบว่าอนุสัญญา ฯ มีความเหมาะสมและรองรับต่อกับลักษณะของธุรกรรมสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศมากกว่ากฎหมายของ สปป ลาว ส่วนข้อเสียทางกฎหมายอาจพบได้คือ นักกฎหมายของ สปป ลาวต้องเร่งทำความเข้าใจหลักการของอนุสัญญา ฯ เนื่องจากเป็นบทบัญญัติที่กำหนดหลักการใหม่อันแตกต่างจากหลักการของกฎหมายว่าด้วยข้อผูกพันในสัญญา ฯ หลายประการ

บทสรุป

จากการศึกษาวิเคราะห์หลักการของอนุสัญญา ฯ ศึกษาบางประเทศทั้งที่เป็นภาคิ และไม่เป็นภาคือนุสัญญา ฯ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศอังกฤษ และได้วิเคราะห์ความจำเป็นของ สปป ลาว ในการมีกฎหมายที่ใช้บังคับกับสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ และผลกระทบต่างๆ หาก สปป ลาว ได้เข้าเป็นภาคือนุสัญญา ฯ ไม่ว่าทางกฎหมาย หรือผลกระทบทางเศรษฐกิจแล้วนั้น

ผู้ศึกษาเห็นว่า ถ้าหาก สปป ลาวเข้าเป็นภาคิ อนุสัญญา ฯ แม้อาจส่งผลกระทบต่อบางประการ แต่จะให้ผลประโยชน์ต่อ สปป ลาวมากกว่า ไม่ว่าจะเป็นทางกฎหมาย หรือ ทางเศรษฐกิจ กล่าวคือ ในทางกฎหมายนั้น สปป ลาวจะได้มีกฎหมายเฉพาะสำหรับใช้บังคับกับสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ และเป็นกฎหมายที่ได้รับการยอมรับจากนานาประเทศ และยังเป็น

กฎหมายที่สอดคล้องกับแนวทางปฏิบัติและลักษณะของธุรกรรมการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศมากกว่ากฎหมายว่าด้วยข้อผูกพันในสัญญา ฯ ของ สปป ลาว นอกจากนี้เมื่อได้วิเคราะห์เปรียบเทียบหลักการของอนุสัญญา ฯ กับหลักการที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยข้อผูกพันในสัญญา ฯ ของ สปป ลาว แล้วพบว่าหลักการส่วนใหญ่สอดคล้องกัน เช่น หลักการเกี่ยวกับการเกิดสัญญา หลักการของคำเสนอ และคำสนอง ความผูกพันของคำเสนอหรือสิทธิหน้าที่หลักของผู้ซื้อผู้ขายหลักการยอมรับให้การเรียกให้ชำระหนี้โดยเฉพาะเจาะจงได้ หลักการลดราคาสินค้า หรือสิทธิของผู้ขายในการขอแก้ไขการชำระหนี้ที่บกพร่องภายหลังการส่งมอบสินค้าแล้ว หรือ หลักการเกี่ยวกับการดูแลรักษาสินค้า เป็นต้น หลักการบางประการอาจมีการใช้ถ้อยคำที่แตกต่างจากกฎหมายว่าด้วยข้อผูกพันในสัญญา ฯ ซึ่งเมื่อได้วิเคราะห์ถึงหลักการที่แท้จริงแล้วพบว่าไม่แตกต่างจากหลักการของกฎหมายว่าด้วยข้อผูกพันในสัญญา ฯ มากนัก โดยภาพรวมแล้วหลักการของอนุสัญญา ฯ และหลักกฎหมายของ สปป ลาวนั้นไม่ถึงกับขัดแย้งกันหรือแตกต่างกันอย่างมากจนไม่อาจยอมรับได้

จากที่ผู้เขียนได้ศึกษาและวิเคราะห์เปรียบเทียบหลักการของอนุสัญญา ฯ และกฎหมายภายในของ สปป ลาวที่เกี่ยวกับสัญญาซื้อขายนั้น สามารถสรุปข้อดี และข้อเสียในการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญา ฯ โดยย่อได้ดังนี้

ข้อดีทางด้านกฎหมายในการเข้าเป็นภาคี

ประการที่ 1 การที่ สปป ลาว อนุวัติการอนุสัญญาเพื่อมาปรับใช้เป็นกฎหมายที่บังคับใช้กับสัญญาซื้อขายสินค้านั้นย่อมดีกว่าการที่ต้องปรับใช้กฎหมายของประเทศอื่น ที่ตนไม่คุ้นเคย และการที่ สปป ลาว เข้าเป็นภาคีอนุสัญญา ฯ จะได้มีกฎหมายเฉพาะที่ใช้บังคับกับสัญญาซื้อขายสินค้านั้นระหว่างประเทศ

ประการที่ 2 บทบัญญัติของอนุสัญญา ฯ ถือว่าเป็นกฎหมายที่เป็นธรรมอันคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายสามารถยอมรับได้ และในการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญา ฯ จะเป็นการช่วยพัฒนาความสามารถของนักกฎหมายของ สปป ลาวโดยทางอ้อม

ประการที่ 3 อนุสัญญา ฯ ยอมรับหลักเสรีภาพในการแสดงเจตนาของคู่สัญญาอย่างมาก โดยกำหนดไว้มาตรา 6 ให้คู่สัญญาสามารถตกลงยกเว้นการบังคับใช้อนุสัญญา ฯ และสามารถตกลงให้แตกต่างจากบทบัญญัติของอนุสัญญา ฯ ได้

ประการที่ 4 อนุสัญญา ฯ จะช่วยลดความเสี่ยงความยุ่งยากของกฎหมายขัดกันเนื่องจาก สปป ลาว ยังมีได้บัญญัติกฎหมายขัดกันออกมาบังคับใช้แต่อย่างใด

ประการที่ 5 อนุสัญญา ฯ เป็นกฎหมายที่ประนีประนอมหลักกฎหมายทั้งจากระบบซีวิลลอว์ และคอมมอนลอว์ และมีประเทศภาคีถึง 84 ประเทศ

ข้อดีทางด้านเศรษฐกิจในการเข้าเป็นภาคี

ประการที่ 1 อนุสัญญา ฯ ยอมรับหลักปฏิบัติทางการค้าสมัยใหม่ และตามสภาพความเป็นจริง ทั้งยังมีบทบัญญัติในการตีความสัญญาอย่างกว้างขวาง

ประการที่ 2 บทบัญญัติอนุสัญญานั้นถูกร่างขึ้นโดยใช้ภาษาที่เรียบง่ายสำหรับนักธุรกิจหรือพ่อค้าสามารถเข้าใจได้

ประการที่ 3 อนุสัญญา ฯ มีบทบัญญัติที่เป็นประโยชน์ต่อปัญหาในทางปฏิบัติ ตัวอย่างเช่น กำหนดให้คู่สัญญาต้องสงวนรักษาสินค้าอันเป็นของคู่สัญญาอีกฝ่ายในเวลาอยู่ในความครอบครองของตน

ประการที่ 4 อนุสัญญา ฯ ถือเป็นทางเลือกที่สามารถปฏิบัติได้ในการทำให้กฎหมายการค้าระหว่างประเทศของประเทศแถบอาเซียนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ประการที่ 5 แม้แต่ประเทศจีนซึ่งเป็นประเทศที่มีชายแดนติดกับ สปป. ลาว และเป็นคู่ค้าสำคัญของ สปป. ลาวยังใช้อนุสัญญา ฯ เป็นแม่แบบในการร่างกฎหมายสัญญาทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ค.ศ. 1985 และปัจจุบันประเทศจีนก็เป็นภาคีอนุสัญญานี้ด้วย

ข้อเสีย

ประการที่ 1 ดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น อนุสัญญา ฯ ไม่อาจครอบคลุมได้ทุกประเด็น

ประการที่ 2 แรก ๆ ก็จะมีปัญหาความเข้าใจ และการตีความอนุสัญญา ฯ ของนักกฎหมาย สปป. ลาว เนื่องจากเป็นเรื่องใหม่ และอาจไม่คุ้นเคยกับหลักเกณฑ์บางประการของอนุสัญญา ฯ เนื่องจากอนุสัญญา ฯ บัญญัติขึ้นจากความปะนีปะนอมของระบบชีวิตลอร์ และคอมมอนลอร์

จากที่ได้กล่าวมาทั้งหมดนั้น ผู้เขียนเห็นว่า สปป. ลาวมีความเหมาะสมและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะเข้าเป็นภาคีอนุสัญญา ฯ ฉบับนี้และการอนุวัติการการใช้บังคับอนุสัญญา ฯ กับสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศจะเป็นผลดีต่อนักกฎหมาย นักธุรกิจและพ่อค้าชาวชายของ สปป. ลาว มากกว่าการบังคับกฎหมายว่าด้วยข้อผูกพันในสัญญา ฯ กับสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ

อย่างไรก็ตามแม้ผู้เขียนจะเห็นว่า สปป. ลาว ควรเข้าเป็นภาคีอนุสัญญา ฯ ฉบับนี้ แต่ในการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญา ฯ นั้นผู้เขียนเห็นว่าไม่มีความจำเป็น และไม่เหมาะสมที่ สปป. ลาวจะตั้งข้อสงวนจากการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญา ฯ ไม่ว่าจะเป็นข้อสงวนข้อใดก็ตาม

ข้อเสนอแนะ

- 1) สปป. ลาวควรดำเนินการเข้าเป็นภาคีและอนุวัติการอนุสัญญา ฯ โดยเร่งด่วน
- 2) ในการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญา ฯ ไม่ควรตั้งข้อสงวนใด ๆ
- 3) เพื่อให้ นักกฎหมาย และนักธุรกิจของ สปป. ลาว มีเวลาศึกษาหลักการของอนุสัญญา ฯ ให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ กฎหมายที่อนุวัติการอนุสัญญา ฯ ควรกำหนดให้มี

บทเฉพาะกาล เพื่อให้เวลานักกฎหมาย และนักธุรกิจของ สปป ลาว ในการปรับตัว และ ศึกษาหลักการของอนุสัญญา ฯ

4) ควรส่งเสริม และจัดให้มีการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับหลักการของ อนุสัญญา ฯ และต้องศึกษาปัญหาการบังคับใช้อนุสัญญา ฯ ในประเทศอื่น ๆ รวมถึง วิธีการแก้ไขปัญหาของประเทศนั้น ๆ เพื่อนำมาแก้ไขปัญหที่อาจเกิดขึ้นจากการปรับใช้ อนุสัญญา ฯ ใน สปป ลาว ทั้งนี้ต้องให้ความสำคัญกับคำพิพากษา และการตีความของ นักกฎหมายจากต่างประเทศด้วย เพื่อที่จะได้ตีความและบังคับใช้อนุสัญญา ฯ ได้อย่าง เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

5) หลังจากอนุวัติการอนุสัญญาฯ แล้ว สปป ลาวควรแบ่งสัญญาซื้อขายสินค้า ให้เป็น 2 ส่วน คือ กฎหมายที่ใช้บังคับกับสัญญาซื้อขายสินค้าภายในประเทศ ซึ่งก็คือ กฎหมายว่าด้วยข้อผูกพันในสัญญาและนอกสัญญา ค.ศ. 2008 และกฎหมายที่ใช้บังคับ กับสัญญาซื้อขายสินค้านระหว่างประเทศ ให้ใช้บังคับอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วย สัญญาซื้อขายสินค้านระหว่างประเทศ ค.ศ. 1980

บรรณานุกรม

หนังสือ

นิตยา เทียงตรงกัญญา. ศุลกากรกับการต่างประเทศ. กรุงเทพมหานคร, 2550.

ไพฑูริย์ เอกจริยกร. คำอธิบายซื้อขาย แลกเปลี่ยน ให้. พิมพ์ครั้งที่ 8 กรุงเทพมหานคร :
วิญญูชน, 2558.

มานิช รอดสม. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกฎหมายศุลกากรและกฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตรา
ศุลกากร. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : บริษัทจี-อาร์ต จำกัด, 2559.

วิชัย มาภวันสุข. กฎหมายภาษีและพิธีการศุลกากร. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์อิน
ฟอร์ มีเดียบุ๊กส์, 2551.

วิทยานิพนธ์

กิตติมา แก้วเถื่อน. “ปัญหาทางกฎหมายในการขนส่งสินค้าผ่านแดน ศึกษากรณี : การ
ประกอบธุรกิจรับจัดการขนส่งสินค้าผ่านแดน.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต
คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2555.

นุชนาฏ ฉางเข้าชัย. “ปัญหาบางประการเกี่ยวกับการชำระภาษีศุลกากรและการคืน
อากรทั่วไป.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์, 2557.

หยาดพิรุณ งามรูป. “ปัญหาการผ่านแดนและการถ่ายลำในการนำเข้าและส่งออก
สินค้า.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
2557.